

Huvudman

Norrköpings kommun

norrkoping.kommun@norrkoping.se**Beslut**

Datum 2025-06-17

Dnr SI 2023:6993

Sida 1 (37)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Mosstorpskolan 1 i Norrköpings kommun; nu fråga om uppföljning av vitesbeslut den 17 december 2024

Beslutet i korthet

Skolinspektionens uppföljande tillsyn av Mosstorpskolan 1 visar att det fortsatt finns brister i flera centrala delar av verksamheten. Det handlar om brister avseende arbetet med extra anpassningar och utredning av elevers behov av särskilt stöd. Bristerna i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd leder till att eleverna inte ges de anpassningar och det stöd som de är i behov av och har rätt till, vilket i förlängningen påverkar deras möjligheter att nå målen för utbildningen. Tillsynen visar även att huvudmannen brister i det förebyggande och åtgärdande arbetet för att skapa trygghet. Det råder ett hårt och oacceptabelt språkbruk på skolan, men huvudmannen har inte genomfört något samlat värdegrundsarbete riktat mot eleverna kopplat till språkbruk. Skolinspektionens tillsyn visar vidare att all personal på skolan inte agerar och anmäler när elever blir utsatta för kränkande behandling.

Skolinspektionen bedömer att de påtalade bristerna gällande extra anpassningar, utredning av elevers behov av särskilt stöd samt förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Föreläggandet i dessa delar förenas därför med vite.

Skolinspektionen bedömer även att det fortfarande finns en brist när det gäller frånvaro och förelägger därför huvudmannen att vidta åtgärder inom detta område. Skolan har startat utredningar för att utreda frånvaron för nästan alla elever som har upprepade eller längre frånvaro, men utredningarna har inte genomförts i samråd med elevhälsan.

Tillsynen visar att det finns olika uppfattningar mellan elevhälsan och skolledningen i arbetet rörande frånvaro, särskilt stöd och trygghet. Det är ett problem i sig att det på skolan saknas en gemensam nulägesbild i dessa grundläggande frågor.

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Norrköpings kommun att vid vite av 2 000 000 kronor senast **måndag den 17 november 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande extra anpassningar, utredning om behov av särskilt stöd samt förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Norrköpings kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet, därtill kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. **Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.**

Norrköpings kommun ska vidta följande åtgärder

Extra anpassningar

1. Se till att rektorn genomför en uppföljning och analys av lärarnas arbete med extra anpassningar. Uppföljningen och analysen ska göras tillsammans med lärarna och elevhälsan och syfta till att utröna om det finns förutsättningar för lärarna att kunna utföra sitt uppdrag med extra anpassningar. Inkom med en redogörelse för uppföljningens resultat, analysen och beslutade samt genomförda åtgärder. (3 kap. 5 § samt 4 kap. 3 och 4 §§ skollagen; bilaga till förordningen [SKOLFS 2010:37, nedan Lgr 22] om läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2.2 Kunskaper samt 2.8 Rektorns ansvar)
2. Se till att elever, vilka bedömts ha behov av extra anpassningar, ges sådana anpassningar. Rektorn ska följa upp och dokumentera vilka elever som är i behov av extra anpassningar och att de ges extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 5 § skollagen, Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar)

Utredning av elevers behov av särskilt stöd

3. Se till att det för varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn – eller som redan har inkommit men där utredning ännu inte har påbörjats – görs en utredning om elevens

behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera hur många anmälningar enligt 3 kap. 7 § skollagen som inkommer under perioden den 18 juni 2025 till och med den 3 november 2025, och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)

4. Se till att utreda behovet av särskilt stöd för elever som har åtgärdsprogram, men där sådan utredning saknas (3 kap. 7 § skollagen).

Förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet

5. Se till att rektorn följer upp elevernas trygghet i skolmiljön, analyserar vilka hinder som finns för att eleverna ska vara trygga samt, utifrån uppföljningen och analysen av vilka behov som finns i verksamheten, beslutar om åtgärder som ska vidtas. Uppföljningen och analysen ska omfatta personalens gemensamma arbetssätt och förhållningssätt avseende språkbruk och kränkningar, värdegrundsarbete kopplat till språkbruk samt tillvaratagande av elevhälsans kompetenser i arbetet med trygghet. Uppföljningen och analysen ska även omfatta om skolpersonal har förutsättningar och ges det stöd som behövs för att kunna agera och anmäla när elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen ska i samband med redovisning av vidtagna åtgärder inkomma med en redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade åtgärder. (4 kap. 3–4 §§, samt 5 kap. 3 § och 6 § första och andra stycket skollagen, Lgr 22, 2.1 Normer och värden och 2.2 Kunskaper)
6. Se till att skolpersonal, när de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden den 18 juni 2025 till och med den 3 november 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder även inkomma med fem kränkningsanmälningar om sådana har gjorts. (6 kap. 5 § samt 6 kap. 10 § skollagen)

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun att senast **måndag den 17 november 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brist rörande frånvaro. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Norrköpings kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Norrköpings kommun ska vidta följande åtgärder

Frånvaro

1. Rektorn ska, beträffande de elever som har upprepade eller längre frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte bedömts som obehövt. Utredningarna ska genomföras oavsett om frånvaron är giltig eller ogiltig och ska genomföras i samråd med eleven, elevens vårdnadshavare samt elevhälsan. Rektorn ska dokumentera när frånvaroutredningar inletts och slutförts för respektive elev från och med den 18 juni 2025 till och med den 3 november 2025 och hur elevhälsan har varit involverad i respektive frånvaroutredning. Om utredning i vissa fall bedöms som obehövt ska det av huvudmannens redovisning framgå skälen till detta. Dokumentationen, inklusive 10 färdigställda frånvaroutredningar, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser undervisning av legitimerade och behöriga lärare, extra studietid, anmälan till rektorn om behov av särskilt stöd, beslut om åtgärdsprogram, plan mot kränkande behandling samt utredning av ordningsstörande beteende.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2023:6993) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2023 genomfört en tillsyn av Mosstorpsskolan 1 i Norrköpings kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande undervisning av behöriga och legitimerade lärare, extra studietid, frånvaro, extra anpassningar, särskilt stöd, förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet, arbete för att skapa studiero samt betygskatalog.

Skolinspektionen beslutade den 16 februari 2024 att förelägga Norrköpings kommun att senast den 12 augusti 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande undervisning av legitimerade och behöriga lärare, extra studietid, extra anpassningar, särskilt stöd, förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet, arbete för att skapa studiero samt betygskatalog.

Norrköpings kommun begärde anstånd och inkom den 12 september 2024 med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet samt kompletterande uppgifter den 25 september 2024.

Vid uppföljningen av beslutet under hösten 2024 konstaterade Skolinspektionen att brister kvarstod. Skolinspektionen beslutade den 17 december 2024 att förelägga Norrköpings kommun att vid vite om 2 000 000 kronor senast den 4 april 2025 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande frånvaro, extra anpassningar, särskilt stöd, förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet samt ordningsstörande beteende. Vidare beslutade Skolinspektionen att förelägga Norrköpings kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande undervisning av legitimerade och behöriga lärare samt extra studietid.

Norrköpings kommun har den 4 april 2025 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggande samt kompletterande uppgifter den 17 och 28 april 2025. Skolinspektionen har genomfört ett oanmält besök på Mosstorpskolan 1 den 9 april 2025, och har i samband med detta genomfört lektionsobservationer och övriga observationer av verksamheten. Därutöver har Skolinspektionen genomfört ett aviserat skolbesök på Mosstorpskolan 1 den 10–11 april 2025. Skolinspektionen har genomfört intervjuer med elever, lärare samt representanter för trygghetsteamet och elevhälsan. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat betygskatalogen för årskurs 6 från höstterminen 2024, aktuella åtgärdsprogram med tillhörande utredningar, statistik över frånvaro från starten av vårterminen 2025 till och med den 10 april 2025 samt frånvaroutredningar. Skolinspektionen har efter besöket på skolan genomfört en digital intervju med en tillförordnad (tf.) rektor den 24 april då ordinarie rektor och dennes tillförordnade rektor inte har varit i tjänst. Vid intervjun med den nya tillförordnade rektorn har biträdande rektorn deltagit. Skolinspektionen har även genomfört en digital intervju med representanter för huvudmannen den 25 april 2025. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Norrköpings kommun har följt föreläggandet samt om påtalade brister har avhjälpats.

Frågan om utdömande av vitesbeloppet i Skolinspektionens beslut den 17 december 2024 kommer att behandlas separat.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande vid vite

Extra anpassningar

Skolinspektionens tidigare beslut

I beslutet den 17 december 2024 konstaterade Skolinspektionen att det fortsatt fanns allvarliga och omfattande brister i skolans arbete gällande extra anpassningar. Tillsynen visade att extra anpassningar inte gavs till alla elever utifrån elevernas identifierade behov. Trots kompetenshöjande insatser rådde det fortsatt en osäkerhet hos lärare kring arbetet med extra anpassningar. Därutöver uppgav lärarna att de inte hade förutsättningar att kunna ge extra anpassningar till samtliga elever som var i behov av det inom ramen för den ordinarie undervisningen. Exempelvis uppgav lärarna att det saknades resurser på skolan för att kunna ge extra anpassningar och att brist på personal gjorde att elever inte alltid gavs de extra anpassningar som de var i behov av.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att en uppföljning och analys av lärarnas och elevhälsans arbete med extra anpassningar och tillgången till utrustning och material som behövs för dessa anpassningar har genomförts enligt följande. Biträdande rektor har gjort en genomgång i alla klasser och dokumenterat vilka elever som ges extra anpassningar. Därefter har en genomlysning av vilken utrustning och material som finns i respektive klassrum samt generellt på skolan genomförts. Skolan har utifrån den köpt in bland annat hörselkåpor, bordsskärmar, klockor och annat material.

Till redovisningen har bifogats ett dokument som innehåller en översikt över vilka elever som ges extra anpassningar och vad de extra

anpassningarna består av. Denna sammanställning utgör enligt huvudmannen resultatet av uppföljningen av lärarnas och elevhälsans arbete med extra anpassningar. Vidare uppger huvudmannen i sin redovisning att extra anpassningar ofta ges på generell nivå och att arbetet behöver ses över så att anpassningarna är mer individinriktade och även ämnesspecifika. Enligt huvudmannen har detta arbete påbörjats och fortsätter med syfte att stärka utveckling av undervisningen kopplat till extra anpassningar samt ledning och stimulans.

Vidare uppger elevhälsan och huvudmannen att för att säkerställa att elevhälsan blir delaktig och behjälplig i arbetet med extra anpassningar finns området med som en egen punkt i dagordningen för skolans möten inom elevhälsosamverkan. Enligt elevhälsan och huvudmannen har skolans specialpedagog även kontinuerliga samtal med lärarna där extra anpassningar diskuteras utifrån elevers aktuella behov och lärare ges hjälp med utformning av extra anpassningar utifrån enskilda elevers behov. Huvudmannen och tf. rektor uppger också att utvecklingslärare genomför klassbesök och har samtal med lärare om undervisningssituationer kopplat till ledning och stimulans samt extra anpassningar med syfte att stärka undervisningens kvalitet och säkerställa att extra anpassningar genomförs för de elever som har behov av det.

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder och av intervjuer med lärare, elevhälsan och tf. rektor framgår att under en studiedag den 8 januari 2025 fick skolans samtliga lärare och övrig personal en genomgång om skillnaden mellan ledning och stimulans, extra anpassningar samt särskilt stöd. Av redovisningen framgår att detta sedan har repeterats på efterföljande arbetslagsträffar.

Av intervju med lärare framgår att det varierar om lärare hinner ge eleverna de extra anpassningar som eleverna behöver. Det framkommer i intervjun att vissa lärare hinner det, trots att det är stressigt, medan andra uttrycker att det saknas förutsättningar för detta och att de därför inte hinner ge alla elever de extra anpassningar som eleverna behöver. Elevhälsan delar bilden att det finns många elever med behov av extra anpassningar och att lärare inte hinner ge extra anpassningar till alla elever i behov av det. Elevhälsan uppger dessutom att i undervisningen i ett specifikt ämne ges eleverna inte de extra anpassningar som de är i behov av. Enligt huvudmannen tillsätts extra insatser och tf. rektor uppger att berörd lärare får stöd av utvecklingslärare.

Av intervju med tf. rektor framgår att hen inte känner till om alla elever får de extra anpassningar som de behöver. Enligt tf. rektor är det en signal om att ledning och stimulans inte fungerar när lärare säger att det är svårt att hinna ge extra anpassningar till alla elever som är i behov av det. Huvudmannen är av uppfattningen att lärarna har förutsättningar att ge

eleverna de extra anpassningar som eleverna är i behov av. Av intervju med huvudmannen framgår att huvudmannen inte har fått information om att det finns brist på resurser kopplat till lärarnas arbete med extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Av den sammanställning över vilka elever som ges extra anpassningar och vad de består av som huvudmannen gett in till Skolinspektionen framgår dock att det finns flera elever som inte ges några extra anpassningar trots att de anges vara i behov av sådana.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 5 § skollagen)

Av skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet systematiskt och kontinuerligt ska planera och följa upp utbildningen på skolenhetsnivå. Huvudmannen ska även analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen (4 kap. 3–4 §§ skollagen).

Alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd och samverka för att göra skolan till en bra miljö för utveckling och lärande. Lärarna ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen (Lgr 22, 2.2 Kunskaper).

Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Lgr 22, 2.8 Rektors ansvar)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har sett till att tillgången till utrustning och material som behövs för arbetet med extra anpassningar följts upp och analyserats. Däremot bedömer Skolinspektionen att lärarnas och elevhälsans arbete med extra anpassningar inte i tillräcklig grad har följts upp och analyserats. Av redovisningen framgår inte heller om några eventuella beslut om åtgärder har fattats. Skolinspektionens föreläggande

från den 17 december 2024 kan således inte anses ha följts fullt ut i denna del¹.

Skolinspektionen bedömer dock att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens bestämmelser om extra anpassningar. Skolinspektionens föreläggande från den 17 december 2024 har därmed följts i denna del².

Skolinspektionen bedömer vidare att det fortfarande finns brister i arbetet med att ge elever, som bedömts ha behov av extra anpassningar, sådana anpassningar. I detta avseende bedömer Skolinspektionen därför att föreläggande från den 17 december 2024 inte har följts³. Utredningen visar att alla elever inte ges de extra anpassningar som de är i behov av. Anledningen är huvudsakligen att förutsättningar i form av tid för att hinna genomföra anpassningarna, eller kompetens för att kunna genomföra dem, saknas. Huvudmannens representanter uppger visserligen i intervju att deras uppfattning är att det finns förutsättningar för att eleverna ska ges de extra anpassningar som de behöver, men det motsägs av såväl lärare som elevhälsan, vilka är de som är direkt involverade i arbetet med extra anpassningar. Att flera elever inte ges extra anpassningar, trots att de bedömts behöva sådana, framgår också av den dokumentation som huvudmannen inkommit med till Skolinspektionen.

Skolinspektionen bedömer sammanfattningsvis att verksamheten fortfarande inte lever upp till författningarnas krav när det gäller att samtliga elever ska ges de extra anpassningar som de är i behov av inom ramen för den ordinarie undervisningen. Skolinspektionen konstaterade redan vid beslut den 16 februari 2024 att det fanns brister i skolans arbete med extra anpassningar. Att brister inom detta område fortfarande kvarstår trots två tidigare förelägganden, varav ett vid vite (beslut den 17 december 2024) är allvarligt. Att samtliga elever fortfarande inte ges de extra anpassningar som de är i behov av innebär att elever inte får det stöd som de har rätt till, vilket på sikt riskerar att påverka elevernas förutsättningar att nå godkända betyg.

Utredning av elevers behov av särskilt stöd

Skolinspektionens tidigare beslut

I Skolinspektionens beslut från den 17 december 2024 konstaterades att det fanns brister i arbetet med att utreda elevers behov av särskilt stöd. Tillsynen visade att rektorn inte startade utredningar om särskilt stöd i

¹ P. 2 i föreläggandet vid vite inom området Extra anpassningar.

² P. 3 i föreläggandet vid vite inom området Extra anpassningar.

³ P. 4 i föreläggandet vid vite inom området Extra anpassningar.

samtliga fall efter att en anmälan om utredning av särskilt stöd inkommit till rektorn.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att det på arbetslagsmöten, där representanter för elevhälsan deltar, eller på elevhälsans möten, fattas beslut av rektorn om huruvida en utredning om behov av särskilt stöd ska inledas eller inte för de elever som anmälts till rektorn. Huvudmannen har till sin redovisning bifogat dokumentation där det framgår för vilka elever, och vilket datum, utredning avseende behov av särskilt stöd har startats.

Av intervjuer med elevhälsan och tf. rektor framgår att det oftast, men inte alltid, startas en utredning om behov av särskilt stöd när rektorn mottar en anmälan om utredning av särskilt stöd. Vidare framgår att det finns två till tre elever där det inte har startats utredningar om behov av särskilt stöd, trots att eleverna har anmälts till rektorn.

Skolinspektionen har vid skolbesöket begärt att få ta del av samtliga aktiva åtgärdsprogram med tillhörande utredningar om behov av särskilt stöd. För nio elever som har åtgärdsprogram saknas utredningar om elevernas behov av särskilt stöd.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. (3 kap. 7 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det fortsatt finns brister i skolans arbete med att utreda elevers behov av särskilt stöd. Rektorn har inte sett till att alla elever, som anmälts kunna vara i behov av särskilt stöd, har utretts.

Skolinspektionens föreläggande från den 17 december 2024 har således inte följts i denna del⁴.

Tillsynen visar att en utredning om en elevs behov av särskilt stöd inte alltid startas när en anmälan om detta gjorts. Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn avgör om en utredning ska startas eller inte. Därtill finns det ett antal elever som har åtgärdsprogram utan att elevens behov av särskilt stöd utretts. Enligt skollagen ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds för varje elev som rektorn mottar en anmälan om behov av särskilt stöd för; det är inte valbart att starta en sådan utredning. Skolinspektionen konstaterade redan vid beslut den 16 februari 2024 att det fanns brister vad gäller att utreda elevers behov av särskilt stöd. Att brister inom detta område fortsatt kvarstår trots två tidigare förelägganden, varav ett vid vite (beslut den 17 december 2024) är allvarligt. Om en elevs behov av särskilt stöd inte utreds riskerar eleven att bli utan det särskilda stöd som eleven är i behov av och har rätt till. Det riskerar i sin tur att påverka elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen.

Förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet

Skolinspektionens tidigare beslut

Förebyggande arbete för att skapa trygghet

I Skolinspektionens beslut den 17 december 2024 konstaterades att det fortsatt fanns allvarliga och omfattande brister i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna trygghet. Skolinspektionens tillsyn visade att eleverna kände sig otrygga på grund av att slagsmål, mobbning och verbala kränkningar förekom dagligen på skolan, framför allt under elevernas raster.

Skolinspektionen bedömde att huvudmannen inte hade kunnat redogöra för hur huvudmannen säkerställde att det vid skolenheten bedrevs ett förebyggande arbete för att skapa trygghet. Skolinspektionen konstaterade att det fanns flera brister i det förebyggande arbetet för att skapa trygghet. I utredningen framkom att det fanns stora problem med ett oacceptabelt språkbruk och att elever inte kände sig trygga på rasterna. Dessa hinder hade också identifierats av personal på skolan. Trots det visade Skolinspektionens utredning att ett förebyggande arbete för att komma till rätta med dessa problem inte hade kunnat genomföras. Exempelvis framgick att det fanns brister i det rastschema som upprättats för att eleverna ska känna sig trygga på rasterna. Det framkom också att skolan inte hade genomfört något värdegrundsarbete kopplat till språkbruk och

⁴ P. 7 i föreläggandet vid vite inom området Särskilt stöd.

att skolans trygghetsteam inte gavs förutsättningar att arbeta förebyggande för att skapa trygghet.

Arbetet med att motverka kränkande behandling

I Skolinspektionens tidigare beslut konstaterades att det även fanns brister i skolans åtgärdande arbete för att skapa trygghet samt förhindra kränkande behandling. Detta trots att huvudmannen hade genomfört en informationsinsats om att agera vid kränkande behandling och anmäla kränkande behandling. Utredningen visade att alla som arbetar i skolan inte motverkade kränkande behandling av elever genom att agera då en elev utsatts för kränkande behandling. Tillsynen visade vidare att personal som fick kännedom om att en elev ansåg sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten inte alltid anmälde detta till rektorn.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Förebyggande arbete för att skapa trygghet

Tryggheten på skolan

I samtliga intervjuer framkommer uppgifter om att alla elever inte känner sig trygga på skolan. Vissa elever upplever att det är lugnare på skolan jämfört med höstterminen 2024, men elever ger också exempel på att det fortfarande förekommer bråk och slagsmål på raster samt att det finns otrygga platser på skolgården där de vuxna endast befinner sig ibland. Elever berättar också att skolans toaletter är förstörda och att det händer att elever låser upp toalettdörrarna när andra elever går på toaletten i omklädningsrum i samband med undervisning i idrott och hälsa. Elever säger att flera elever har slutat på skolan på grund av kränkningar och mobbning.

Lärare uppger att de upplever att det är lugnare på skolan under vårterminen 2025 i jämförelse med höstterminen 2024. Tf. rektor uppger att eleverna känner sig tryggare på raster då det numera finns vuxna på skolgården, men att tryggheten kan bli ännu bättre. Huvudmannen uppger att fler elever behöver bli mer trygga och enligt huvudmannen finns det ett samband mellan elevers frånvaro och upplevelse av trygghet på skolan.

Av intervju med lärare framkommer dock också att det förekommer konflikter elever emellan och elevhälsan uppger att det finns elever på skolan som har ett oacceptabelt språkbruk. Eleverna berättar om ett hårt språkbruk där uttryck som h**a, f***a, b*g och n-ordet används. Elever säger i intervju att de aldrig har hört ett värre språkbruk. Enligt skolans trygghetsteam har det dåliga språkbruket normaliserats och elevhälsan

uppgger att språkbruket inte har förbättrats sedan Skolinspektionen besökte skolan under höstterminen 2024. I intervju med tf. rektor framkommer att tf. rektor inte har tillräcklig inblick för att besvara om det har skett någon förändring kring elevernas språkbruk sedan höstterminen 2024. Huvudmannens representanter uppgger att de inte reagerat särskilt på elevernas språkbruk.

Uppföljning, resultat och analys av tryggheten

Av huvudmannens redovisning och samtliga intervjuer framgår att eleverna har fått svara på en trygghetsenkät under vårterminen 2025. Intervjuade lärare uppgger också att de tar reda på elevernas upplevelse av trygghet under utvecklingssamtal. Det framgår vidare av intervjuer med tf. rektor och elevhälsan att det har genomförts intervjuer med elever i fokusgrupper.

I huvudmannens elevenkät som genomfördes i februari 2025 med eleverna i årskurs 4 och 6 fick eleverna frågan "Känner du dig trygg i skolan?". Av svaren framgår att 27 procent av eleverna svarade "till viss del", 10 procent av eleverna svarade "inte alls" och 9 procent av eleverna svarade "vet inte". Av enkäten framgår också att totalt 20 procent av de elever som svarade på enkäten ibland eller ofta känner sig rädda för andra elever i skolan. Huvudmannen uppgger i sin redovisning att resultaten av enkäten ligger betydligt under kommunens genomsnitt.

Trygghetsteamet uppgger att resultatet av enkäten som genomfördes i februari har analyserats och att analysen visade att svarsfrekvensen behöver öka för att skolan ska kunna dra några slutsatser av resultatet. Enligt trygghetsteamet visar enkäten att det sker verbala kränkningar, rasistiska kommentarer och kommentarer om sexuell läggning på skolan. På fråga om enkäten visade att det finns otrygga platser på skolan svarar trygghetsteamet att enkäten visar att eleverna upplever att skolgården och omklädningsrummen är otrygga.

Elevhälsan uppgger att de inte har tagit del av resultatet från trygghetsenkäten och att de inte har kännedom om det har genomförts någon analys av resultatet av uppföljningen av elevernas trygghet och kan därmed inte heller uttala sig om skolan identifierat några hinder för att eleverna ska känna sig trygga. Inte heller intervjuade elever har fått ta del av resultatet av enkäten. Intervjuade lärare säger att skolan inte analyserat vilka hinder som finns för att eleverna ska känna sig trygga på skolan.

I intervju med tf. rektor framkommer att eleverna i årskurserna 4 och 6 har svarat på skolans enkät och att eleverna i årskurs 5 har svarat på Skolinspektionens enkät, där resultatet publiceras först i maj. Tf. rektor berättar att skolan har analyserat enkätsvaren för eleverna i årskurserna 4 och 6 som visat på låga siffror där elever upplever sig otrygga på raster. Tf. rektor berättar att skolan har genomfört åtgärder och märker stor skillnad.

Enligt tf. rektor säger eleverna numera att det finns vuxna ute på rasterna och att de känner sig trygga. Tf. rektor säger dock också att storleken på skolgården utgör ett hinder för att eleverna ska vara trygga och att de behöver säkra upp bättre så att det inte finns undanskymda platser där vuxna inte rör sig. Huvudmannen uppger att sammanställningar av anmälda kränkningar, där platser och klasser har tydliggjorts, har använts i analysen av vad som utgör hinder för att eleverna ska känna trygghet.

I intervju med elevhälsan framkommer vidare att omklädningsrummen utgör ett hinder för att eleverna ska vara trygga. Enligt eleverna i årskurs 6 finns det inga vuxna i omklädningsrummen och pojkarnas omklädningsrum upplevs som otryggt. Det framkommer även i intervjuer med elever, lärare och elevhälsan att eleverna ibland behöver byta om tillsammans med elever från högstadiet, vilket gör att eleverna känner sig otrygga. Enligt trygghetsteamet är personal i årskurs 4 närvarande i omklädningsrummen för att skapa trygghet, men det saknas vuxna i omklädningsrummen för eleverna i årskurserna 5 och 6 på grund av bristande resurser. Trygghetsteamet är av uppfattningen att det borde finnas vuxennärvaro i omklädningsrummen för eleverna i årskurserna 5 och 6 för att öka tryggheten. Trygghetsteamets representanter uppger att trygghetsteamet har förmedlat detta till rektorn och fått svaret att skolledningen ska se över bemanningen i omklädningsrummen. Trygghetsteamet uppger dock att det inte har tagits fram någon plan eller vidtagits någon åtgärd trots att de har varit tydliga med att behovet finns.

Skolans åtgärder

Av samtliga intervjuer samt av huvudmannens redovisning framgår att skolan anordnar rastaktiviteter. Av intervjuer med lärare, trygghetsteamet och tf. rektor framgår vidare att det nu finns ett fungerande rastvärdsschema på skolan och enligt lärarna är det nästan alltid två till tre vuxna ute på elevernas raster. Enligt lärarna har bemanningen ökat och det sker inte lika många konflikter på rasterna nu som tidigare. Tf. rektor uppger att det finns mycket personal på skolgården, medan elevhälsans uppfattning är att det finns för få vuxna ute på rasterna. Av intervjuer med lärare, tf. rektor och huvudmannen framgår att rastvärdarna har börjat bära västar för att synas. Vissa intervjuade elever säger att det finns vuxna ute på rasterna men det finns också andra som säger att det inte finns vuxna ute på alla raster och inte hela rasten. Det finns också elever som säger att det inte hjälper och att de vuxna inte bryr sig om situationer som uppstår.

Vad gäller omklädningsrummen säger tf. rektor att det finns bemanning kring lektionerna i idrott och hälsa och att eleverna i årskurserna 5 och 6 har vuxennärvaro i omklädningsrummen genom undervisande lärare, men enligt läraren kan hen inte finnas närvarande i omklädningsrummen då hen

har lektioner. Vidare uppger tf. rektor att flera klasser har resurspersoner med sig som befinner sig nära omklädningsrummen. I skolans plan mot kränkande behandling står det att elever enbart ska släppas in i omklädningsrum av idrottslärare på utsatt tid så att personal finns tillgänglig för elever i respektive omklädningsrum för att öka tryggheten.

Tf. rektor uppger vidare att socialtjänstens förebyggarteam har arbetat med eleverna i årskurs 6 med ett material som heter "Min bästa kompis". Av skolans plan mot kränkande behandling framgår att detta värdegrundsarbete har genomförts i årskurserna 4–6 under höstterminen 2024 och vårterminen 2025. Av intervju med huvudmannen framgår även att socialtjänstens förebyggarteam har deltagit på elevers raster och att huvudmannen har initierat en insats vid namn "Idrott utan gränser" som en del i arbetet med att skapa trygghet på skolan.

Av intervju med trygghetsteamet framgår vidare att det har genomförts samtal med hela personalen om att värdegrundsarbete är viktigt för alla och att all personal behöver inkludera detta i sin undervisning. Enligt huvudmannens redovisning genomfördes en studiedag den 31 mars 2025 då de arbetade med skolans uppdrag gällande värdegrundsarbetet. Det framgår också att all personal informerades den 1 april 2025 om att alla ska arbeta med trygghet varje dag och att all personal är skyldig att agera när ett oönskat språkbruk används. Enligt huvudmannen har personal tidigare uttryckt att det kan vara svårt att bemöta oönskat språkbruk, varför bemötande och exempelformuleringar diskuterades under studiedagen. Huvudmannen uppger också att lärarnas demokratiuppdrag lyftes och att det förtydligades att det finns inskrivet i både skollagen och läroplanen.

Lärare uppger i intervju att de har arbetat mycket med värdegrund i årskurs 5, vilket gjorts efter varje rast genom exempelvis samarbetsövningar, gruppstärkande lekar och så vidare. På fråga till elever om de pratar om språkbruket på exempelvis mentorstiden eller om någon i personalen haft någon specifik lektion om språkbruk svarar intervjuade elever dock nej.

Vad gäller språkbruket uppger trygghetsteamets representanter i intervju att de önskar att hela skolan skulle arbeta intensivt med språkbruket under några veckor. Enligt trygghetsteamet finns det inte något gemensamt förhållningssätt kring hur personalen på skolan ska bemöta det grova språkbruket. Trygghetsteamet uppger att det inte finns någon rutin som alla följer utan all personal tolkar själva hur de aktivt ska arbeta mot det dåliga språkbruket. Av intervjuer med elever, trygghetsteamet och tf. rektor framgår att det inte har genomförts någon riktad insats kopplat till språkbruket på skolan. Enligt elevhälsan fanns ett planerat värdegrundsarbete kopplat till språkbruk för elever i årskurs 6 som skulle ha genomförts under höstterminen 2024, men detta arbete genomfördes

aldrig. Skolans nuvarande plan mot kränkande behandling innehåller inga åtgärder för att motverka det oacceptabla språkbruket på skolan.

Elevhälsan är av uppfattningen att skolans förebyggande arbete för att skapa trygghet har varit bristfälligt. Enligt elevhälsan försöker skolledningen få trygghetsteamet att ansvara för detta arbete, men enligt elevhälsan ska även elevhälsan arbeta förebyggande och främjande för att eleverna ska vara trygga. Vidare uppger elevhälsan att de arbetar förebyggande och främjande på individnivå, men att det inte finns något systematiskt förebyggande arbete på övergripande nivå för att skapa trygghet som elevhälsan involveras i. Enligt tf. rektor är elevhälsan involverade i det förebyggande arbetet för att skapa trygghet genom arbetet med att motverka kränkande behandling.

Enligt elevhälsan har ordinarie skolledning efterfrågat stöd av huvudmannen gällande både elevernas och lärarnas arbetsmiljö, men utan att få stöttning av huvudmannen. Tf. rektor uppger dock att hen anser sig ha fått förutsättningar av huvudmannen för att arbeta förebyggande för att skapa trygghet. Enligt huvudmannens representanter har huvudmannen riktat vissa åtgärder just mot Mosstorpskolan och hjälpt till att tillsätta externa insatser från exempelvis socialtjänsten.

Arbetet med att motverka kränkande behandling

Agera

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att all skolpersonal fått information om skyldigheten att agera när en elev blir utsatt för kränkande behandling. Detta skedde under studiedagen den 8 januari 2025, följt av ytterligare ett informationstillfälle den 20 januari 2025 för de inom personalen som inte hade varit närvarande den 8 januari.

Av intervjuer med trygghetsteamet, elevhälsan och tf. rektor framgår dock att all personal inte agerar om de får kännedom om att en elev upplever sig vara utsatt för kränkande behandling. Enligt eleverna och trygghetsteamet förekommer det kränkande behandling på skolan varje dag. Elever uppger att det förekommer att lärare hör när elever uttrycker nedvärderande och kränkande kommentarer men att lärare då inte gör någonting. Lärarna uppger att när elever uttrycker ett fult ord så reagerar lärarna genom olika metoder, som exempelvis att inte bemöta det fula språkbruket i stunden utan ta upp det vid ett annat tillfälle. Elevhälsan säger att det finns elever som blir triggade om vuxna i stunden tillrättavisar eleverna. Enligt trygghetsteamet agerar inte all personal när det förekommer verbala kränkningar från en elev vars beteende har normaliserats. Elevhälsan säger att all personal inte orkar gå in i diskussioner hela tiden med elever som använder ett hårt språkbruk, men att personalen gör sitt bästa. Vidare uppger elevhälsan att många lärare är rädda för att agera när kränkningar

inträffar då vissa elever är stora och starka, då våld tidigare har förekommit även mot vuxna. Vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att en elev svär och uttrycker grova könsord utan att de vuxna i klassrummet reagerar på elevens språkbruk.

Anmäla

Av intervjuer med trygghetsteamet och elevhälsan framgår att all skolpersonal inte heller anmäler till rektorn när de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Enligt trygghetsteamet tar det tid att skriva anmälan om kränkande behandling vilket är en av anledningarna till att kränkningsanmälningar inte görs. Elevhälsan uppger att skolpersonal varken orkar eller hinner göra en anmälan om kränkande behandling för alla de kränkningar som inträffar på skolan. Tf. rektor uppger att skolan har förtydligat rutinerna för att hantera kränkningar och göra anmälan om kränkande behandling. Enligt tf. rektor kan personalen få hjälp med hur de ska hantera kränkningar, men det framkommer i intervjun med tf. rektor att all personal inte gör det som förväntas. Enligt tf. rektor finns det en tendens bland personalen att skjuta över ansvaret på mentorerna eftersom det kan vara obekvämt och jobbigt att ta kontakt med vårdnadshavare och skriva en anmälan om kränkande behandling.

Trygghetsteamet uppger att det råder olika uppfattningar hos personalen kring skolans rutiner för att motverka kränkande behandling. Enligt trygghetsteamet fokuserar personalen på olika saker i arbetet med att förhindra kränkningar och det saknas ett gemensamt förhållningssätt. Trygghetsteamet är även av uppfattningen att det saknas resurser i skolans arbete för att motverka kränkande behandling. Enligt trygghetsteamet fanns det tidigare elevcoacher som var behjälpliga med att reda ut konflikter och göra anmälningar om kränkande behandling, men det finns inte några resurser för det i nuläget.

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att rektorn har tagit emot 33 anmälningar om kränkande behandling under perioden den 18 december 2024 till och med den 21 mars 2025. Huvudmannen har till sin redovisning bifogat fem av dessa anmälningar. Enligt trygghetsteamet, elevhälsan och tf. rektor är 33 kränkningsanmälningar under tre månader en för låg siffra som inte visar antalet kränkningar som sker på skolan. Enligt tf. rektor borde det ha gjorts fler anmälningar om kränkande behandling.

Rättslig reglering

Förebyggande arbete för att skapa trygghet

Av skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt ska planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen (4 kap. 3 § skollagen).

Enligt skollagen ska sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 3 § genomföras även på skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektorn är ansvarig för att ett sådant kvalitetsarbete genomförs. (4 kap. 4 § skollagen)

Av skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet (5 kap. 3 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att det är huvudmannen som ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. I detta ingår att huvudmannen ska se till att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett sådant arbete. Huvudmannen måste bland annat se till att rektorn har de resurser som krävs för att trygghet och studiero ska kunna tillförsäkras alla elever. Vidare ska huvudmannen se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Ett förebyggande arbete innebär bland annat att skolor och huvudmän följer upp elevernas såväl trygghet som studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. (prop. 2021/22:160 s. 229)

Av förarbetena till skollagen framgår vidare att ett arbete för trygghet är närmare sammankopplat med hur skolan ser till att förebygga och motverka kränkningar och att det finns ett främjande arbete med normer och värden. Det är viktigt att arbetet med detta sker på ett skolövergripande sätt och att skolans personal har ett gemensamt förhållningssätt. Som framgår av avsnitt 4 i propositionen är det också viktigt att arbetet med detta inte bedrivs avskilt från undervisningen och utan tillräcklig koppling till elevers vardag. Det gäller således att se till att elever är trygga både i undervisningen och under övriga delar av skoldagen. (prop. 2021/22:160 s. 41)

Det framgår även att på motsvarande sätt innebär ett förebyggande arbete för trygghet att skolan identifierar och undanröjer hinder i syfte att se till att eleverna är trygga under hela sin skoldag och därigenom har goda möjligheter till utveckling och lärande. Betydelsefulla delar i det förebyggande arbetet är hur skolan arbetar med normer och värden, inklusive jämställdhet, bland annat genom att främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas (prop. 2021/22:160 s. 46).

Av förarbetena till skollagen framgår vidare att det förebyggande arbetet behöver inriktas mot bland annat sådana problem, till exempel genom att synliggöra bakomliggande normer och förhållningssätt och konsekvent markera mot beteenden som inte är acceptabla. Det är viktigt att all personal har ett gemensamt förhållningsätt som ger eleverna förutsägbarhet i deras vardag samt att eleverna kan lita på att alla vuxna i skolan agerar vid olika former av kränkningar. (prop. 2021/22:160 s. 47.)

Arbetet med att motverka kränkande behandling

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Av skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i skollagens kapitel om åtgärder mot kränkande behandling, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget (6 kap. 5 § skollagen).

Av skollagen framgår att en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Av läroplanen för grundskolan framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar)

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan aktivt medverka till att motverka diskriminering och kränkande behandling av individer och grupper. (Lgr 22, 2.1 Normer och värden)

Det framgår även att skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan. Det framgår att läraren ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling. (Lgr 22, 2.2 Kunskaper)

Vårdnadshavares tillsynsplikt regleras i 6 kap. 2 § föräldrabalken. Enligt bestämmelsen ska en vårdnadshavare se till att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, mognad och övriga omständigheter. Vårdnadshavaren ska hindra barnet från att skada andra genom att se till att barnet står under uppsikt eller att andra lämpliga åtgärder vidtas. Vidare har vårdnadshavaren en bestämmanderätt i fråga om barnets personliga angelägenheter, men ska ta allt större hänsyn till barnets synpunkter och önskemål i takt med barnets stigande ålder och utveckling (6 kap. 11 § föräldrabalken). Till skillnad från vårdnadshavarens tillsynsplikt är skolans tillsynsansvar för eleverna inte författningsreglerat. Av rättspraxis framgår dock att personalen övertar tillsynsansvaret från vårdnadshavarna under den tid som eleverna vistas i skolan. Tillsynsansvaret innebär att det är personalen som under vistelsen i skolan avgör hur tillsynen ska utövas. De åtgärder som personalen får vidta för att uppfylla sitt ansvar regleras i skollagen.

Där framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. (5 kap. 6 § första och andra stycket skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Förebyggande arbete för att skapa trygghet

Det framgår av utredningen att huvudmannen har följt upp elevernas upplevelse av tryggheten på skolan genom en enkät som genomfördes under februari månad våren 2025. Det har därutöver genomförts intervjuer med elever i fokusgrupper. Av utredningen framgår vidare att det har gjorts en viss analys av enkätresultaten, men att elever inte känner till resultaten och att vare sig lärare eller elevhälsan har varit involverade i analysen. I huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder och intervjuer framkommer att uppföljningen och analysen har omfattat organisationen

kring rastvärdar men det framgår inte på vilket sätt personalens arbetssätt och förhållningssätt avseende trygghet, värdegrundsarbetet kopplat till språkbruk samt elevhälsans medverkan i arbetet med trygghet har inkluderats i uppföljningen och analysen.

Såväl huvudmannens uppföljning som Skolinspektionens intervjuer visar att skolmiljön fortfarande inte är trygg för många elever på skolan. Uppföljningen visar att det fortfarande förekommer fysiska och verbala kränkningar, ett hårt och grovt språkbruk samt att det finns otrygga platser på skolan, som exempelvis omklädningsrummen.

Huvudmannen har i sin redovisning av vidtagna åtgärder visserligen redogjort för informationsinsatser samt ett antal åtgärder som har genomförts i syfte att skapa trygghet på skolan. Med undantag för åtgärderna avseende rastaktiviteter och rastvärdar framgår det dock inte att dessa åtgärder utgår från en analys av hur skolan behöver arbeta med identifierade problem utifrån skolans specifika behov. I intervjuer framkommer också motstridiga uppgifter och en splittrad bild av hur långt skolan har kommit i arbetet med att skapa trygghet för alla elever. Utredningen visar att det fortfarande saknas gemensamma arbetssätt och förhållningssätt hos personalen för att motverka kränkningar och stävja det dåliga språkbruket på skolan samt att det saknas ett värdegrundsarbete riktat mot språkbruket som involverar all personal på skolan, inklusive elevhälsans kompetenser. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att föreläggandet från den 17 december 2024 inte har följts fullt ut i denna del⁵ och att skolans förebyggande arbete för att skapa trygghet fortfarande brister.

Vad gäller omklädningsrummen förekommer motstridiga uppgifter i utredningen om det finns personal på plats eller inte. Mot bakgrund av de uppgifter som framkommer i utredningen om att omklädningsrummen är en otrygg plats förutsätter Skolinspektionen att rektorn följer upp att den personal som enligt uppgift ska finnas i omklädningsrummen, också finns på plats, samt vid behov vidtar åtgärder så att bemanningen är tillräcklig för att omklädningsrummen ska vara en trygg plats för samtliga elever.

Vad gäller utredningar om ordningsstörande beteende så bedöms den delen på sidan 34 i detta beslut.

Arbetet med att motverka kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har följt föreläggandet från den 17 december 2024 vad avser att klargöra skyldigheten för all

⁵ P. 9 i föreläggandet vid vite inom området Förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet.

skolpersonal att agera, när en elev blir utsatt för kränkande behandling⁶. Huvudmannen har genomfört informationsinsatser samt dokumenterat hur och när informationen har förmedlats och redogjort för detta i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder.

Trots den genomförda informationsinsatsen visar utredningen dock att alla som arbetar i skolan fortfarande inte agerar då en elev utsätts för kränkande behandling. Det framgår av intervjuer att det kan handla om att skolpersonal agerar på fysiska men inte verbala kränkningar, eller att personal inte agerar på grund av rädsla för vissa elever. Utredningen visar också att ett grovt språkbruk i form av nedsättande ord, rasistiska kommentarer och kommentarer om sexuell läggning förekommer på skolan, att det hårda språkbruket har normaliserats och att personalen inte alltid orkar agera vid verbala kränkningar. Det framgår vidare att det saknas ett gemensamt förhållningssätt hos personalen när det gäller hur och när personal agerar när elever säger eller gör något kränkande. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att skolans åtgärdande arbete för att skapa trygghet samt förhindra kränkande behandling alltjämt brister i denna del.

I anledning av de uppgifter som framkommer i intervjuer om att det finns personal som inte vågar agera när elever utsätts för kränkande behandling vill Skolinspektionen understryka att det är rektorns och huvudmannens ansvar att följa upp och se till att det finns förutsättningar att agera och att personalen vid behov ges det stöd som behövs för att kunna agera.

Vidare visar uppföljningen att Skolinspektionens föreläggande från den 17 december 2024 inte har följts avseende att se till att all personal anmäler kränkande behandling till rektorn⁷. Utredningen visar att kränkande behandling inte alltid anmäls till rektorn, vilket uppges bero på att personal inte orkar eller hinner. Skolinspektionen bedömer därmed att arbetet fortfarande brister även i denna del. Skolinspektionen vill även här understryka att det är rektorns och huvudmannens ansvar att följa upp och se till att det finns förutsättningar för personal att fullgöra sin skyldighet att anmäla kränkande behandling. Att anmälningar inte görs i tillräcklig omfattning medför att rektorn och huvudmannen inte får en korrekt bild av miljön på skolan och inverkar därför negativt på möjligheten att utreda och att verka för att kränkningar förhindras i fortsättningen.

Skolinspektionen konstaterade redan vid beslut den 16 februari 2024 att det fanns brister i det förebyggande arbetet för att skapa trygghet och i arbetet för att motverka kränkande behandling. Att brister inom detta

⁶ P. 11 i föreläggandet vid vite inom området Förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet.

⁷ P. 12 i föreläggandet vid vite inom området Förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet.

område fortsatt kvarstår trots två tidigare förelägganden, varav ett vid vite (beslut den 17 december 2024) är allvarligt.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt (26 kap. 27 § skollagen). Eftersom Norrköpings kommuns verksamhet vid Mosstorpskolan 1 inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Norrköpings kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att bristerna allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Denna bedömning görs mot bakgrund av att bristerna avseende extra anpassningar, utredning om elevers behov av särskilt stöd samt förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet var för sig är allvarliga och att de pågått under en längre tid på skolenheten. Bristerna avseende extra anpassningar och att utreda elevers behov av särskilt stöd innebär att eleverna inte ges de anpassningar och det stöd som de är i behov av och har rätt till enligt skollagen. Därtill innebär bristerna avseende skolans förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet att eleverna inte ges en trygg skolmiljö, där elevernas tilltro till att vuxna alltid agerar vid och anmäler kränkande behandling till rektorn brister. Detta leder i förlängningen till att elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen försvåras. De brister som fortsatt föreligger har pågått under lång tid och påverkar både var för sig och tillsammans elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen. Skolinspektionen gör därmed sammantaget bedömningen att elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen allvarligt försvåras. Det har inte framkommit något särskilt skäl som gör vitet obehövligt. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Om Norrköpings kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet. Därutöver kommer frågan om det finns skäl att besluta om mer ingripande sanktioner åter att aktualiseras. I beslutet den 17 december 2024 konstaterade Skolinspektionen att bristerna i beslutet sammantaget utgjorde ett allvarligt missförhållande. Detta innebär att mer ingripande

sanktioner i form av verksamhetsförbud eller statliga åtgärder för rättelse kan bli aktuella om det uppstår nya allvarliga missförhållanden i verksamheten inom två år från det föreläggandet; detta alltså även om huvudmannen skulle ha följt föreläggandet i det nu aktuella beslutet (se 26 kap. 16 b § och 17 § andra stycket skollagen).

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 2 000 000 kronor.

Föreläggande

Frånvaro

Skolinspektionens tidigare beslut

I beslutet den 17 december 2024 konstaterade Skolinspektionen att det fanns allvarliga brister i skolans arbete med att utreda upprepad eller längre frånvaro. Av tillsynen framgick att utredningar inte hade startats för alla elever som skolan bedömde hade upprepad eller längre frånvaro. Tillsynen visade också att skolans närvaroarbeta för elever med upprepad eller längre frånvaro inte fungerade då det i frånvaroutredningar saknades åtgärder för att bryta frånvaron för eleverna.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att det under vårterminen 2025 har pågått ett arbete på olika möten på skolan gällande elevers frånvaro och att alla elever med upprepad eller längre frånvaro identifierats samt om det är obehövligt att starta frånvaroutredningar för någon av dessa.

Huvudmannen har till sin redovisning även bifogat de 24 frånvaroutredningar som har färdigställts under perioden den 18 december 2024 till och med den 21 mars 2025. Av intervju med tf. rektor framgår att skolan behöver starta frånvaroutredningar för ytterligare två till tre elever som bedöms ha upprepad eller längre frånvaro, men att detta ännu inte har gjorts.

Tf. rektor uppger att skolan fick göra ett omtag i januari 2025 när skolledningen insåg att de låg efter i arbetet med frånvaroutredningar. Enligt tf. rektor fick mentorerna då i uppgift att starta utredningar för alla

elever som de bedömde hade upprepad eller längre frånvaro, om det inte var obehövt, samtidigt som skolan under vårterminen 2025 har arbetat med att skapa en rutin för frånvaroarbetet. Tf. rektor uppger att skolan inte är helt färdig med rutinen och att rollfördelningen i frånvaroarbetet behöver tydliggöras. Av intervju med huvudmannen framgår att arbetet med frånvaron har påbörjats men att det fortsatt finns ett omfattande arbete kvar.

Huvudmannen uppger i sin redovisning rörande skolans frånvaroutredningar att samråd med elevhälsan har skett antingen via skolans elevhälsosamråd, specifikt med specialpedagog, speciallärare, kurator eller via de specialpedagoger från kommunens centrala barn- och elevhälsa som har funnits på plats i stödjande syfte. Enligt tf. rektor är skolans elevhälsa involverad i hur frånvaroutredningar ska skrivas och stöttar mentorerna på olika sätt, men det framgår av intervjun att alla frånvaroutredningar på skolan inte har genomförts i samråd med elevhälsan. Tf. rektor uppger vidare att den centrala barn- och elevhälsan har varit delaktiga i arbetet genom att tala om åtgärder och hur frånvaroutredningar ska skrivas, men de har inte varit delaktiga i arbetet med alla frånvaroutredningar.

Av skolans inskickade frånvaroutredningar framgår att utredningarna har genomförts av mentor i samråd med elev och elevens vårdnadshavare, men inte i samråd med elevhälsan. Lärarna uppger i intervju att elevhälsan inte har involverats i arbetet med frånvaroutredningarna. Enligt elevhälsan involveras elevhälsans representanter ibland om det är något specifikt som framgår av en frånvaroutredning, men då de inte är delaktiga i själva analysen av orsakerna till en elevs frånvaro saknas ett tvärvetenskapligt perspektiv i frånvaroutredningarna.

Av skolans frånvaroutredningar framgår att det har beslutats om åtgärder för att komma till rätta med elevernas frånvaro. Elevhälsans representanter är av åsikten att de åtgärder som framgår av elevernas frånvaroutredningar inte alltid kunnat genomföras på grund av att personal varit sjuka. Tf. rektor uppger dock att alla åtgärder i frånvaroutredningar kan genomföras och att åtgärderna inte kan bygga på att det ska vara personbundet, att den typen av åtgärder blir felaktiga. Tf. rektor uppger att skolan har tagit in en del extra personal när resurspersoner har varit sjuka så att personal har varit på plats.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektor, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en

utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (7 kap. 19 a § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens grundskola fullgör sin skolgång. (7 kap. 22 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att arbetet med att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till. Vidare framgår exempel på när det kan anses obehövt att genomföra en frånvaroutredning. Det framgår också att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepad eller längre frånvaro ska utmynnas i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro. Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras. (prop. 2017/18:182 s. 56 samt s. 59–62)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte vidtagit tillräckliga åtgärder avseende arbetet med att utreda upprepad eller längre frånvaro samt avseende att detta ska ske i samråd med elevhälsan. Huvudmannen har således inte följt Skolinspektionens föreläggande från den 17 december 2024 i denna del⁸.

Skolinspektionen bedömer att det fortsatt finns brister i skolans arbete med att utreda upprepad eller längre frånvaro. Det har visserligen genomförts ett stort antal utredningar av frånvaron för elever som bedömts ha upprepad eller längre frånvaro, men det finns ett par elever med sådan frånvaro där utredning ännu inte gjorts, trots att det inte bedömts obehövt.

Skolinspektionen bedömer vidare att frånvaroutredningarna inte har genomförts i samråd med elevhälsan enligt syftet med bestämmelsen i skollagen. Tillsynen visar att frånvaroutredningarna har genomförts av skolans mentorer och att dessa har getts övergripande stöttning av skolans elevhälsa och den centrala barn- och elevhälsan avseende hur frånvaroutredningar skrivs. Samråd med elevhälsan har dock inte förekommit i varje enskild frånvaroutredning vilket skollagen kräver. Skolinspektionen vill betona vikten av att tillvarata den kompetens och kunskap som elevhälsan kan bidra med i arbetet med frånvaroutredningar.

⁸ Del av p. 1 i föreläggandet vid vite inom området Frånvaro.

Avslutningsvis bedömer Skolinspektionen att det utifrån skolans frånvaroutredningar beslutas om och genomförs åtgärder för att komma till rätta med elevers frånvaro. Huvudmannen har därmed följt Skolinspektionens tidigare föreläggande i denna del⁹.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Norrköpings kommuns verksamhet vid Mosstorpskolan 1 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller arbetet med frånvaroutredningar. Det finns därför skäl att förelägga Norrköpings kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden utan konstaterade brister

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Skolinspektionens tidigare beslut

Skolinspektionen konstaterade i beslutet från den 17 december 2024 att det fortsatt fanns brister i skolans arbete med att erbjuda eleverna en undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Tillsynen visade att organiseringen av utbildningen inte utgick från författningarnas krav på att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare. Exempelvis gällde det ämnena engelska och musik.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att skolan har rekryterat en legitimerad och behörig lärare i ämnet engelska som bedriver undervisning i ämnet. Av redovisningen framgår också att en legitimerad och behörig lärare i ämnet musik har bedrivit undervisning i ämnet till och med april 2025. Av intervju med tf. rektor framgår att rekrytering pågår för att finna en ny legitimerad och behörig lärare i ämnet musik, då eleverna för tillfället undervisas av icke legitimerad och behörig lärare.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ansvarar en legitimerad lärare för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och

⁹ Del av p. 1 i föreläggandet vid vite inom området Frånvaro.

är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Om det inte finns någon legitimerad och behörig lärare att tillgå inom huvudmannens organisation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får som huvudregel bedriva undervisning under högst ett år i sänder och om en sådan lärare ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader ska huvudmannen först fatta beslut om detta. Som huvudregel får endast den som har legitimation anställas som lärare inom skolväsendet utan tidsbegränsning. (2 kap. 13, 15 och 18–21 §§ skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan i så stor utsträckning som möjligt erbjuder eleverna en undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Skolan har numera en legitimerad och behörig lärare som undervisar i ämnet engelska och eleverna har fram till i början av april undervisats i musik av legitimerad och behörig lärare i ämnet. Av tillsynen framgår att rekrytering efter ny legitimerad och behörig lärare i ämnet musik pågår. Huvudmannen har därmed följt Skolinspektionens föreläggande från den 17 december 2024 i denna del¹⁰.

Extra studietid

Skolinspektionens tidigare beslut

Skolinspektionen konstaterade i beslutet från den 17 december 2024 att Norrköpings kommuns verksamhet vid Mosstorpskolan 1 fortsatt inte uppfyllde författningarnas krav avseende omfattningen av extra studietid. Extra studietid ska omfatta minst två timmar per vecka för alla elever, vilket det inte gjorde. Det fanns ett antal elever på skolan som hade undervisning i modersmål samtidigt som den extra studietiden ägde rum.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning och av intervjuer med elever, lärare, elevhälsan och tf. rektor framgår att alla elever på skolan numera har möjlighet att ta del av undervisning i extra studietid minst två timmar per vecka. Huvudmannen har till sin redovisning även bifogat scheman där detta framgår. Av redovisningen framgår att undervisning i modersmål äger

¹⁰ P. 1 i föreläggandet inom området Undervisning av legitimerade och behöriga lärare.

rum på tisdagar klockan 14:50-15:50 medan undervisning i form av extra studietid äger rum på onsdagar och torsdagar klockan 14:50-15:50.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att elever i årskurs 4–6 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. (10 kap. 5 skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans verksamhet uppfyller författningarnas krav avseende omfattningen av undervisning i extra studietid. Extra studietid omfattar numera minst två timmar per vecka för alla elever, även de elever som ges undervisning i modersmål. Huvudmannen har därmed följt Skolinspektionens föreläggande från den 17 december 2024 i denna del¹¹.

Anmälan till rektorn om behov av särskilt stöd

Skolinspektionens tidigare beslut

Skolinspektionen konstaterade i beslutet från den 17 december 2024 att skolan har brustit i arbetet med att anmäla till rektorn då inte alla elever som var i behov av utredning om särskilt stöd anmälades.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att huvudmannens representanter och biträdande rektorn höll ett informationsmöte för lärarna den 8 januari 2025 om anmälan till rektorn om utredning av särskilt stöd och skolans rutiner för detta.

Av redovisningen framgår vidare att personalen på skolan har identifierat och dokumenterat vilka elever som, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Denna dokumentation har getts in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning.

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och tf. rektor framgår att lärarna anmäler till rektorn om de befarar att en elev, trots att hen ges extra

¹¹ P. 2 i föreläggandet inom området Extra studietid.

anpassningar, inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. (3 kap. 7 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav avseende anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd och skolans rutiner för detta. Tillräckliga åtgärder för att identifiera och dokumentera vilka elever som, trots extra anpassningar, kan vara i behov av särskilt stöd har också vidtagits. Huvudmannen har därmed följt Skolinspektionens föreläggande från den 17 december 2024 i dessa delar¹².

Skolinspektionen bedömer att skolan uppfyller författningarnas krav avseende arbetet med att anmäla elevers behov av särskilt stöd till rektorn. Tillsynen visar att alla elever som är i behov av utredning om särskilt stöd anmäls till rektorn.

Beslut om åtgärdsprogram

Skolinspektionens tidigare beslut

I Skolinspektionens beslut från den 17 december 2024 konstaterades att rektorn inte fattade beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Det fanns inte några aktiva åtgärdsprogram på skolan trots att det fanns flera elever på skolan som bedömdes vara i behov av särskilt stöd. Det innebär att dessa elever inte fick det särskilda stöd som de

¹² P. 5–6 vid vite i föreläggandet inom området Särskilt stöd.

var i behov av och hade rätt till. Likaså kunde elevernas stödbehov inte följas upp och utvärderas.

Skolinspektionens tillsyn visade även att det fanns elever på skolan som gavs särskilt stöd, trots att eleverna inte hade några beslutade åtgärdsprogram.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att rektorn, eller den rektorn har överlåtit beslutanderätten till, under den i föreläggandet angivna tidsperioden för varje utredning om särskilt stöd har fattat beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Det har under denna period fattats 22 beslut om att utarbeta åtgärdsprogram och 11 beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram.

Av Skolinspektionens dokumentstudier framgår att det vid Skolinspektionens tillsynsbesök i april 2025 finns 17 aktiva åtgärdsprogram på skolan. I intervju med elevhälsan uppger specialpedagogen att det för ett par elever ännu inte har upprättats åtgärdsprogram, men av intervju med rektorn framgår att arbetet med åtgärdsprogrammen är pågående. Av huvudmannens inkomna synpunkter på tjänsteanteckningen framgår att specialpedagogen vid ett tillfälle fick vänta med att skriva åtgärdsprogram på grund av sjukdom.

Av granskade åtgärdsprogram framgår elevernas behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses. Det framgår även när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Av intervju med elevhälsan och tf. rektor framgår att skolans åtgärdsprogram följs upp och utvärderas regelbundet. Tf. rektor uppger att de elever som har åtgärdsprogram ges det särskilda stöd som framgår av åtgärdsprogrammen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges

1. i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §,

2. i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller
3. i form av anpassad studiegång enligt 12 §.

Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Av skollagen framgår att för en elev i exempelvis grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas (3 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att se till att beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram fattas på korrekt sätt. Huvudmannen har därmed följt Skolinspektionens föreläggande från den 17 december 2024 i denna del¹³.

Visserligen uppgav specialpedagogen i intervju att åtgärdsprogram inte hade utarbetats för alla elever där beslut om detta fattats, men av information från rektorn och kompletterande information från huvudmannen framgår att arbetet med utformning av dessa åtgärdsprogram pågår. Skolinspektionen bedömer därmed att skolan numera uppfyller författningarnas krav avseende åtgärdsprogram.

Plan mot kränkande behandling

Skolinspektionens tidigare beslut

Skolinspektionen konstaterade i beslutet från den 17 december 2024 att skolans plan mot kränkande behandling fortsatt inte uppfyllde författningarnas krav. I planen mot kränkande behandling saknades en redogörelse för vilka åtgärder som avsågs att påbörjas eller genomföras under innevarande läsår. Vidare bedömde Skolinspektionen att skolan inte hade upprättat, följt upp eller sett över planen mot kränkande behandling under medverkan av eleverna.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har till sin redovisning av vidtagna åtgärder bifogat skolans reviderade plan mot kränkande behandling för läsåret 2024/2025. Av huvudmannens redovisning och av intervjuer med trygghetsteamet och tf.

¹³ P. 8 i föreläggandet vid vite inom området Särskilt stöd.

rektor framgår att planen mot kränkande behandling har upprättats, följts upp och setts över under medverkan av eleverna i elevrådet.

Av dokumentet framgår att skolans plan mot kränkande behandling numera innehåller åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever, som avses att påbörjas eller genomföras under innevarande läsår i form av värdegrundsarbete i klasserna via socialtjänstens uppsökande team "Min bästa kompis". Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att sådant värdegrundsarbete genomförs.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. (6 kap. 7 § skollagen)

Av förarbeten framgår bland annat att huvudmannen eller den huvudmannen bestämmer åläggs att vidta förebyggande åtgärder mot kränkningar. Inom till exempel en skola måste rektor och annan personal vara uppmärksam på den jargong och beteendemönster som råder mellan eleverna och se till att miljön på skolan inte inbjuder till sådana missförhållanden. (Prop. 2005/06:38 s. 140.)

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. (6 kap. 8 § skollagen)

Av förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. (2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans plan mot kränkande behandling uppfyller de formella kraven i författningarna. Skolinspektionen bedömer att skolan upprättar, följer upp och ser över planen under medverkan av eleverna. I planen mot kränkande behandling finns numera en redogörelse för vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under

innevarande läsår. Huvudmannen får därför anses ha följt Skolinspektionens föreläggande från den 17 december 2024 i denna del¹⁴.

Då planen mot kränkande behandling har en nära koppling till det förebyggande arbetet för att skapa trygghet, där Skolinspektionen bedömer att det alltså föreligger allvarliga brister, vill myndigheten dock understryka följande. Planens syfte är att förebygga och förhindra kränkande behandling. Det är därmed viktigt att det finns en tydlig koppling mellan de åtgärder som anges i planen och en analys av de identifierade behoven på skolan, så att arbetet utgår från skolans specifika behov och att åtgärderna är sådana som skolan bedömer behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever.

Utredning av ordningsstörande beteende

Skolinspektionens tidigare beslut

Skolinspektionen konstaterade i beslutet från den 17 december 2024 att det fanns allvarliga brister i skolans arbete med att utreda saken när elever vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldiga till en allvarlig förseelse. Det fanns elever på skolan som vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldiga till en allvarlig förseelse. Trots att händelserna påverkat studieron på ett negativt sätt och att det skett vid ett flertal tillfällen hade rektorn inte startat någon utredning för att utreda saken.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att det under den i förelägandet angivna tidsperioden har genomförts tre utredningar när elever vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldiga till en allvarligare förseelse.

Av intervjuer med lärare, tf. rektor och huvudmannen framgår att det finns elever på skolan som uppvisar ett ordningsstörande beteende och att åtgärder genomförs för att få eleverna att ändra sitt beteende.

Skolinspektionen har tagit del av skolans rutin då elev stör ordningen eller uppträder olämpligt. Tf. rektor uppger att rutinen innefattar olika steg då elever stör ordningen eller uppträder olämpligt. Av rutinen framgår att ett steg handlar om att starta utredning av saken om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse.

¹⁴ P. 10 i förelägandet vid vite inom området Förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev i grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (5 kap. 9 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att rektorn med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § första stycket se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. (5 kap. 10 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att se till att ordningsstörande beteende utreds och åtgärder i förekommande fall vidtas. Huvudmannen har därmed följt Skolinspektionens föreläggande från den 17 december 2024 i denna del¹⁵.

I tillsynen framkommer att rektorn följer skolans rutin och har startat utredningar för att utreda saken när elever vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldiga till en allvarligare förseelse och att det vidtas åtgärder för att berörda elever ska ändra sitt beteende. Skolinspektionen bedömer därmed att skolan lever upp till författningarnas krav när det gäller att utreda och vidta åtgärder när elever vid upprepade tillfällen stör ordningen, uppträder olämpligt eller om elever gör sig skyldiga till en allvarligare förseelse.

¹⁵ P. 13 i föreläggandet vid vite inom området Ordningsstörande beteende.

X Niklas Sjölen

Beslutsfattare

Signerat av: Niklas Sjölen

X Malin Lindberg

Föredragande

Signerat av: Malin Lindberg

I ärendets slutliga handläggning har även enhetschef Sofia Lindstrand, regionjurist Stina Nilsson, utredaren Hans-Göran Arvidsson, utredaren Victoria Eriksson och utredaren Linda Nordenhem medverkat.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Ange kontorsadressen, eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet i stället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.